

ВІДГУК

офіційного опонента

**кандидата наук із соціальних комунікацій Кудлая В'ячеслава Олеговича
на дисертаційну роботу Корнійчука Костянтина Сергійовича
«Формування системи електронного документообігу в транспортному
комплексі України», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю
27.00.02 – документознавство, архівознавство**

Важливу роль в сучасних умовах розвитку суспільства відіграють системи документаційного забезпечення управління підприємства за умов активного використання інформаційних технологій. Сучасний інформаційно-комунікаційний простір, який швидко розвивається в усіх галузях виробництва, формує нову сферу інформаційної взаємодії, суттєво впливає на трансформацію інформаційної інфраструктури виробничої галузі. Значною складовою цих процесів є документна комунікація, яка активно розвивається за рахунок управлінської та галузевої документації. Саме документ, як інформаційне джерело, що відбиває усі процеси інформаційного суспільства, має особливе значення для підвищення ефективності управління будь-якої галузі, зокрема транспортної. Особливого значення набуває створення систем управління документами, що формують електронний документообіг організації, створюють умови зберігання та користування документами, забезпечуючи ефективний і оперативний процес прийняття управлінських рішень.

Актуальність дисертаційного дослідження К.С. Корнійчука обумовлена об'єктивними потребами сучасного суспільства у здійсненні практичного оновлення процесів інформатизації на ринку транспортних послуг, поширення електронних ресурсів та послуг інформаційного сервісу, що надається користувачам транспортної сфери. Актуальність обраної теми дисертації обумовлена відсутністю узагальнюючих комплексних наукових праць за такої проблематики в науковому напрямі документознавства.

Здобувачем проведено поглиблений аналіз та узагальнення інформаційних матеріалів та публікацій, що належать до досліджуваної проблеми, який став підставою для формування перспективних напрямів впровадження системи електронного документообігу (СЕД) на транспортних підприємствах України.

Дисертаційна робота виконана в межах науково-дослідних тем Харківської державної академії культури «Документально-комунікаційні структури суспільства: інноваційні стратегії розвитку» (реєстраційний № 0109U000512) та наукової теми кафедри інформаційно-документних систем ХДАК «Теоретичні, методичні та технологічні проблеми інформатизації документних систем» (2014-2018 рр.).

Достовірність й обґрунтованість наукових положень, висновків і результатів дисертації К.С. Корнійчука забезпечується коректним застосуванням комплексу наукових підходів і методів: системного, функціонального, соціокомунікаційного, інформаційного підходів, загальнонаукових методів дослідження, а також методів історичного, джерелознавчого, структурно-функціонального аналізу, порівняння, статистичного, моделювання та інших. Дослідник спирається на наукові результати, подані у працях вітчизняних і зарубіжних учених, використовує ґрунтовну джерельну базу, аналізує нормативно-правові та законодавчі документи, що стосуються розвитку інформаційно-документної сфери.

Наукова новизна дисертаційного дослідження К.С. Корнійчука полягає в тому, що запропоновано перспективну модель організації інтегрованої системи електронного документообігу для транспортного комплексу України, у якій обґрунтована її головна ідеологія – формування спільного інформаційного середовища на базі корпоративної системи транспортних підприємств, на принципах мультимодальних інформаційно-документних комунікацій.

Актуальним є обґрунтування дисертантом базових організаційних блоків для формування СЕД у інформаційному середовищі транспортної галузі, зокрема: організаційно-управлінський, документно-діловодний та інформаційно-технологічний блоки.

Дисертантом здійснено порівняльний аналіз та узагальнення стану впровадження СЕД в різних видах комплексів транспортної галузі: авіаційному, морському, залізничному транспорті, на основі чого виявлено пріоритетність розробки інтегрованої мультимодальної СЕД для удосконалення існуючих інформаційних систем.

Слід також позитивно відзначити ретельний аналіз та визначення структурно-функціональних характеристик галузевих документаційних потоків та електронного документообігу в межах транспортної галузі; виявлення специфіки нормативно-правової бази формування СЕД в умовах інформаційно-комунікаційного середовища транспортних підприємств.

Практична значущість дисертації К.С. Корнійчука полягає в тому, що її результати можуть бути використані не тільки у напрямі науково-методичного удосконалення організації СЕД на транспортних підприємствах, а й у наукових дослідженнях галузевого та електронного документознавства, в освітній діяльності для спеціалізації університетського навчання з документаційної та інформаційної діяльності студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», 275 «Транспортні технології».

Напрацювання та висновки дисертаційного дослідження впроваджені у практичній (управлінсько-організаційній та адміністративно-діловодній) діяльності автотранспортних підприємств, про що свідчать довідки про впровадження (Додатки Ж та З).

Основні наукові результати, висновки і рекомендації дисертації пройшли апробацію під час всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій та знайшли відображення у публікаціях у фахових виданнях. За результатами дисертаційних досліджень опубліковано 14 наукових праць, серед яких 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в

іноземному виданні (Угорщина), 9 праць у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій.

Структура дисертації відповідає меті, поставленим завданням, виклад отриманих результатів подається логічно.

У вступі дисертантом обґрунтована актуальність теми дисертаційного дослідження, сформульована мета роботи та основні завдання, подані відомості щодо наукової новизни та практичного значення одержаних результатів, інформацію про особистий внесок, апробацію роботи та наукові публікації.

У першому розділі *«Теоретико-методичні засади формування електронного документообігу у підприємствах транспортної галузі»*, проаналізовано теоретичне підґрунтя та визначено методичні підходи і методи дослідження.

Аналізуючи стан наукового розроблення проблеми дисертаційного дослідження, К.С. Корнійчук вдається до проблемного підходу, характеризуючи наукові публікації за тематичними напрямками: проблеми організації традиційного та електронного документообігу на підприємстві у площині управлінського та технологічного аспектів; розвиток засобів документообігу в бухгалтерському обліку; проблеми удосконалення організації документообігу як частини інформаційної системи управління; технологічні аспекти електронного документообігу; документознавчі аспекти організації систем документообігу. Автором відзначається недостатність публікацій за останньою проблематикою, що підсилює необхідність та актуальність проведення представленого дисертаційного студіювання.

Використання К.С. Корнійчуком сукупності загальнонаукових, конкретних та спеціальних методів, провідними з яких було визначено системний, функціональний, соціокомунікаційний підходи, створило засади для забезпечення системної спрямованості практичного дослідження об'єкта та його наукового пізнання, сприяння цілісності та різнобічності

дослідження, врахуванню органічного зв'язку між елементами об'єкта дослідження як системи.

Основними результатами другого розділу *«Організаційні аспекти формування системи електронного документообігу у транспортних підприємствах»* є узагальнення сучасного стану системи документообігу у складі інформаційної системи управління транспортного підприємства та головних тенденцій впровадження електронного документообігу в галузі.

Здійснено аналіз нормативної бази формування системи документообігу транспортного підприємства, серед яких відзначено важливість застосування стандартів, зокрема акцентовано увагу на забезпечення відповідності організації процесів документування управлінської діяльності до вимог систем управління якістю ISO 9001 та ISO 14001.

Варто позитивно відзначити ретельний аналіз практичної частини дисертації, яка охопила дослідження організаційно-управлінської структури автотранспортних підприємств ТОВ «Пан Логістик», ТОВ «Інтерфракт Дніпро», ТОВ «Корсель», ТОВ «ТК «Дав Транс» та їх впливовості на функціонування документообігу в межах інформаційних систем транспортних підприємств. На підставі аналізу галузевих особливостей систем документообігу в умовах транспортного підприємства, дисертант робить висновок, що для практичного втілення цілісної СЕД необхідно ще подолати перехідний етап розвитку системи, де функціонує змішана система документообігу з паперовим документообігом; адаптувати її до автоматизованої інформаційної системи транспортних підприємств в якості підсистеми документообігу; подолати недоліки в цьому напрямі та розробити методичні рекомендації щодо впровадження СЕД на підприємствах транспортної галузі.

На сторінці 126 дисертаційного дослідження автором слушно пропонується схема узагальненої моделі документної комунікації в межах інформаційного середовища транспортного підприємства (рис. 2.6) для внутрішніх та зовнішніх користувачів, а також схема управління

документообігом між підрозділами підприємства, які задіяні в цих процесах (рис.2.7) на основі існуючої інформаційно-аналітичної системи – з метою удосконалення роботи з досліджуваною СЕД.

Серед наукових результатів третього розділу *«Перспективи формування інтегрованої системи електронного документообігу у транспортній галузі»*, слід виокремити авторські прикладні рішення щодо представлення перспективної моделі організації інтегрованої СЕД на транспортних підприємствах, а також методичних рекомендацій щодо розробки комбінованих показників ефективності впровадження СЕД на автотранспортному підприємстві.

Дисертант детально проаналізував особливості галузевих документів та документообігу в межах різних видів транспорту (залізничного, морського та авіаційного), а також узагальнив головні тенденції розвитку СЕД в цих галузях транспорту, виявивши специфічні риси їх функціонування. Так, охарактеризовано СЕД вантажних перевезень в авіаційному транспорті E-Freight (IATA); система «Єдине вікно» у морському транспорті; система в залізничному транспорті «АС МЕСПЛАН». Відзначено, що перспективним орієнтиром розвитку СЕД у транспортному комплексі є інтегрована мультимодальна СЕД, яка дозволить контролювати та управляти галузевими електронними документами у різному форматі, супроводжуючи усі види перевезень.

Вагоме місце у тексті дослідження посідає розроблена та запропонована автором перспективна модель організації інтегрованої СЕД для транспортного комплексу України, яка охоплює такі структурно-функціональні блоки: організаційно-управлінський; документно-діловодний та інформаційно-технологічний блок (інтернет-технології та веб-сайти, хмарні сервіси та мобільні додатки тощо).

Схвального відгуку заслуговують розроблені дисертантом пропозиції щодо розробки комбінованих показників оцінювання ефективності СЕД на основі показників системи документообігу та окремих фінансово-

господарських показників діяльності. Позитивно слід відзначити наявність засобів візуалізації у тексті дисертації, зокрема, у останньому її розділі та підрозділах, серед яких варто назвати рисунки (схеми та таблиці): 3.2; 3.4; 3.5; 3.6; 3.7; 3.8 та інші.

Основні наукові положення, висновки і результати дисертації підтверджені матеріалами теоретичного й емпіричного характеру, а також висновками до кожного розділу. Загальні висновки подані згідно з авторською концепцією та свідчать про досягнення мети і завдань дослідження, містять основні наукові результати дисертації та рекомендації щодо реалізації.

Загалом наукове дослідження К.С. Корнійчука характеризується структурованістю, методичною завершеністю та чіткістю зроблених висновків.

Особистий внесок здобувача є незаперечним, оскільки автор вперше на дисертаційному рівні розкриває доцільність формування системи електронного документообігу в інформаційно-комунікаційній інфраструктурі транспортної галузі України на організаційно-ментознавчому рівні. Самостійний і інноваційний характер мають основні наукові висновки і рекомендації дисертації.

Автореферат відповідає змісту дисертації, розкриває її основні положення, наукові висновки і рекомендації, написаний науковим стилем, що сприяє адекватному уявленню про особистий внесок здобувача, наукову, практичну значущість проведеного дослідження. Структура, наповнення й оформлення відповідають вимогам державних стандартів і Міністерства освіти і науки України.

Грунтовний аналіз матеріалу та узагальнення результатів дослідження щодо формування системи електронного документообігу в інформаційно-комунікаційній інфраструктурі транспортної галузі вирізняють представлену дисертаційну роботу, забезпечують достовірність отриманих автором результатів та вірогідність її наукових висновків і рекомендацій. Позитивно

оцінюючи результати дисертаційного дослідження К.С. Корнійчука, варто висловити деякі побажання і зауваження:

- Запропонована автором перспективна модель організації інтегрованої СЕД (ІСЕД) на рис. 3.4. характеризується у різних аспектах і в той же час її функціональна структура окреслена недостатньо чітко. Бажано було б вибудувати функціональну структуру системи за аналогією з організаційною структурою системи, до якої зауважень немає.

- У дисертаційному дослідженні автором розглянуто результати аналізу стратегічних переваг після впровадження або модернізації СЕД в межах транспортної компанії, що спрямовано на удосконалення інформаційного забезпечення управлінських рішень (табл. 3.2.). Однак лише фрагментарно відображено подібні переваги власне в структурі системи документообігу через трансформацію її складових.

- В тексті дисертації, на нашу думку, недостатньо уваги приділено порівняльному аналізу галузевого «паперового» та електронного документу в межах транспортного комплексу. Підвищення рівня компаративізму дозволило б більш переконливо наголосити на перевагах електронних аналогів.

Проте, висловлені зауваження не зменшують загальне позитивне сприйняття наукового доробку здобувача, не применшують наукового і практичного значення дисертаційної роботи та не впливають на загальне позитивне сприйняття викладеного матеріалу. Дисертація Корнійчука Костянтина Сергійовича «Формування системи електронного документообігу в транспортному комплексі України» є самостійно виконаним і завершеним науковим дослідженням, у якому отримано вагомі науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують важливе для документознавчої теорії і практики питання розроблення концептуальних засад формування моделі інтегрованої системи електронного документообігу на транспортному підприємстві.

